

ΘΕΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΙΑΝ

όπως ανιχνεύθηκε και εξηγήθηκε η σχέση τους με τις πρώτες σκέψεις μέσα στο βιβλίο “Η Θεολογία της Επιστήμης”¹. Αυτές οι φιλοσοφικές σκέψεις παρουσιάζονται στις ιστοσελίδες για πολλά χρόνια

¹ Οι αριθμοί στο τέλος των σειρών με πλάγιους χαρακτήρες είναι των σελίδων του βιβλίου

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ “ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ” ΣΥΜΠΑΝ

Πώς είναι δυνατόν, η Ζωή να κατευθύνεται προς την αυτογνωσία, την αμεροληψία και την αυτάρκεια και να χάνει την ηρεμία χωρίς αυτό τον εσωτερικό προσανατολισμό της; Πώς γίνεται αντιθέτως όταν απομακρύνεται από αυτά, τότε η πραγματικότητα να δίνει την απάντηση στον εγωκεντρικό τρόπο αντίληψης και ζωής; **Πώς γίνεται να αναδεικνύεται μία διαχρονική Ηθική μέσα από την εξέλιξη της ύλης**, η ζωή από μόνη της να είναι άμεσα και διανοητικά χρήσιμη για τον εαυτό της, δηλαδή να έχει άμεσα αξία σαν αυτοσκοπός, να δίνει νόημα στον εξωτερικό υλικό κόσμο και τελικά ο άνθρωπος να μην μπορεί να αξιοποιήσει πιο πέρα τη ζωή του με την άγνοια, το ψέμα, την πλάνη και την αδικία; Γιατί η πραγματικότητα δείχνει από μόνη της, ότι η Ζωή έχει συμφέρον από τη γνώση, την αλήθεια, το δίκαιο και την αποτροπή του εγωκεντρισμού, χωρίς να είναι αναγκαίο να γνωρίσουμε ή να μιλήσουμε για το Θεό;

Αυτό βέβαια δεν είναι τυχαίο. Διότι ο Θεός είναι η Παγκόσμια Διάνοια, η εσωτερική «Ζωή» του αυτοτελούς Σύμπαντος και αυτή δεν είναι ξεχωριστή ή αποσπασμένη από την υλική εξωτερική μας πραγματικότητα. Αντιθέτως, αυτός αποκαλύπτεται σαν ένα μέρος μέσα στο χρόνο και στο χώρο διαμέσου της ύλης και ένα μέρος από την Παγκόσμια Διάνοια αποκαλύπτεται με τον άνθρωπο!

«Μέσα στο χρόνο όλα γίνονται και είναι έμμεσα σαν μέρη, χωρίς μία επαρκή εξωτερική αιτία, πάντοτε με ελλείψεις, αλλά είναι εκ των προτέρων και επαρκώς δικαιολογημένα από το άμεσο σύνολό τους με άμεσο – εσωδιανοητικό τρόπο. σ. 386 (...) Ο Θεός είναι ο κοινός και αυτοτελής Εαυτός μας, ο οποίος εμείς σχετικά έμμεσα δεν είμαστε και γι' αυτό δεν έχουμε τέλεια αυτογνωσία ούτε τέλεια άγνοια. σ. 388 (...)

Ο Θεός είναι η εσωτερική αρχή που προσδιορίζει τις συνέπειες με αμερόληπτο τρόπο και όχι μονομερώς, μόνο από μερικές εξωτερικές αιτίες. Τα πράγματα δε δημιουργούνται και δε συνδέονται με απομονωμένες σχέσεις φυσικής, χημείας, αστρονομίας, οικονομίας, γενικά των εξειδικευμένων επιστημών, γιατί είναι άμεσα μέρη μίας σύνθετης αυτοκαθορισμένης ύπαρξης, από την αυτοτέλεια και την αυτογνωσία της οποίας εξαρτώνται οι ειδικότερες σχέσεις στις υλικές – έμμεσες αλληλεπιδράσεις. σ. 338 (...) Η επαρκής αιτιοδικαιολόγηση της ύπαρξής τους έχει γίνει άμεσα – εσωτερικά από το Θεό και αυτή δεν είναι ο άμεσος σκοπός τους. Στην ουσία εκείνα είναι ο ίδιος ο Θεός σαν ατελής μέσα στο χώρο και στο χρόνο. Αντιστρόφως, ο Θεός είναι ο αυτοτελής και κοινός Εαυτός τους». σ. 337

Η Παγκόσμια Διάνοια δεν ενεργεί σαν αποσπασμένη από το Σύμπαν και άυλα για να φαίνεται με τον τρόπο που επιθυμούμε. Είναι η κοινή ουσία, η σύνθετη ποιότητα του Σύμπαντος, με την οποία γίνονται όλα τα πράγματα μέσα στο χώρο και στο χρόνο σαν εξωτερικά, καθένα σε σχέση με τα άλλα.

«Με άλλα λόγια η σχετική έμμεση εξέλιξη αντιστοιχεί και αποκαλύπτει την ανέκαθεν ποιοτική αμεσότητα, δηλαδή τη Συμπαντική Διάνοια». σ. 294

Οι δυνατότητες των πραγμάτων, οι ελλείψεις τους μέσα στο χρόνο και το χώρο τα κάνουν να φαίνονται σαν ξεχωριστά και πολλά, ενώ αυτά αποτελούν στιγμές ενός και του ίδιου Σύμπαντος, μιας και της ίδιας σύνθεσης, μέσα στα όρια ενός συνολικού Χρόνου. Είμαστε μέρη της Παγκόσμιας Διάνοιας σε μία περιορισμένη στιγμή και η δική μας δράση είναι συγχρόνως και δική της.

Όμως, η δράση μας και η πορεία μας στη ζωή δεν εξαρτάται μόνο από τον περιορισμένο εαυτό μας, όπως και τα αποτελέσματά της πιο έμμεσα. Εξαρτώνται και από τα υπόλοιπα πράγματα, τα οποία για εμάς είναι ξεχωριστά, συνδέονται έμμεσα και έξω από τα όρια του εαυτού μας, αλλά είναι ξανά στιγμές και δράσεις της ίδιας Παγκόσμιας Διάνοιας. Εδώ κρύβεται και αναδεικνύεται ο ρόλος της, ο ρόλος του Θεού: στον συν-προσδιορισμό του αποτελέσματος και στην «παρεμβολή» της τύχης. Οι συνέπειες δεν προσδιορίζονται ποτέ μονομερώς και ενώ η ακολουθία τους γίνεται τυχαία και πιο έμμεσα, δεν παύει να γίνεται έτσι όπως είναι δυνατό και όπως επιτρέπεται σε κάθε στιγμή.

«Όλα τα πράγματα είναι μέσα στην προηγούμενη αμεσότητα της αυτοπροσδιορισμένης Συμπαντικής Ποιότητας, στην ουσία είναι ο ίδιος ο Θεός σαν ατελής μέσα στο χρόνο και στο χώρο και έτσι σχετικά υπάρχουν, ενεργούν και γίνονται σαν εξωτερικά μέρη με την προκαθοριστική (ηθική-εσωτερική) αρχή της αυτοτέλειας και της αυτογνωσίας. Όχι μόνο με τις αφηρημένες σχέσεις της φυσικής, της χημείας, της αστρονομίας ή ευρύτερα των εξειδικευμένων επιστημών. σ. 241 (...) Ο Θεός είναι η πάντοτε προηγούμενη αρχή της ενότητας, της αμεσότητας και της συνθετότητας στις έμμεσες αλληλεπιδράσεις των υλικών φορέων είναι η κοινή πραγματικότητα η οποία υπάρχει άμεσα – εσωτερικά και όχι εξωτερικά προσδιορισμένη. σ. 276

(...) Η ανηθικότητα, η αδικία, η καταστροφή, γενικά οι αποσταθεροποιητικές συνέπειες είναι ταυτόχρονα απόδοση δικαιοσύνης και συμβάλλουν σ' αυτή. σ. 384 (...) Η πολλαπλότητα των πραγμάτων υπάρχει σχετικά και εξωτερικά με την έλλειψη, την εξάρτηση, τη διαφορά, την αστάθεια, στη στιγμή που το κοινό σύνολό τους έχει γίνει πριν από τη δική τους στιγμή και έτσι αποτελεί την κοινή ουσία, την άμεση ή διανοητική αρχή της σχετικής ύπαρξής τους». σ. 336

Με τέτοια έννοια για το Θεό, έπαψα να το νιώθω σαν να ήταν εξωτερικά μας και να ενεργεί απότομα, επιλεκτικά, ανεπηρέαστα από τις εξωτερικές μας εξελίξεις, χωρίς υλικό διάμεσο και μόνο στο δικό μας χρόνο. Όλα γύρω μας είναι το σώμα του Θεού και ένα μέρος της εσωτερικής ποιότητάς του είναι η δική μας. Είμαστε, μικροί, ατελείς θεοί, όπως οι αρχαίοι θεοί του Ολύμπου.

Για να εξηγηθούν τα αδιέξοδα και τα προβλήματα του αισθησιοκρατικού προσανατολισμού, αλλά και **για να μη φθάσουμε στο άλλο άκρο να επιζη-**

τάμε μία εσωτερική τελειότητα, που δεν μπορούμε να επιτύχουμε (διότι δεν μπορούμε να αποκοπούμε από τον αισθητό κόσμο), χρειάζονται οι ανακαλύψεις γύρω από τα κοσμολογικά ζητήματα. Η αναγκαιότητα της ατέλειας της ζωής δικαιολογεί ως ένα όριο την αισθησιοκρατική δραστηριότητα και εξαναγκάζει σε εξωτερικές δραστηριότητες. Αλλά με τη δυνατότητα του εσωτερικού προσανατολισμού στον άνθρωπο αποκαλύπτεται το αδιέξοδό της και της βάζει κάποια όρια.

Για να εξηγηθεί επαρκώς αυτή η αντίθεση της ανάγκης να ενεργούμε σαν περιορισμένοι βιολογικά και εσω-διανοητικά με την άλλη ανάγκη, να προσανατολιστούμε και να αξιοποιήσουμε εσωτερικά περισσότερο τη ζωή μας, πρέπει να εισέλθουμε σε πιο δυσνόητα ζητήματα, γύρω από την εξέλιξη του Σύμπαντος, τη σχέση του με το Θεό και την εμφάνιση της ζωής.

Οι απαντήσεις που έχω δώσει σε αυτά τα ζητήματα² μου εξήγησαν τέλεια την ατέλεια της ζωής και ευτυχώς δεν οδηγήθηκα σε μία μονομερή άποψη του προορισμού της και κατά συνέπεια σε έναν άδικα καταπιεστικό τρόπο ζωής. Συγχρόνως, τα συμπεράσματα από τις κοσμολογικές απόψεις δίνουν το αποτελειωτικό χτύπημα σε πολλές αισθησιοκρατικές, υλιστικές και εγωκεντρικές απόψεις για τον προορισμό της ζωής και τις ηθικές αξίες. Ήταν πέρα από τις προσδοκίες μου να δικαιολογηθεί και να εξηγηθεί η ατέλεια της ζωής, χωρίς την οποία δε θα ήταν δυνατή η εξέλιξη και το νόημα της ξεχωριστής ύπαρξής της.

Όπως σας είπα, μέσα από την καθημερινή εμπειρία διαπίστωνα τη διαρκή σχέση της γνωστικής δραστηριότητας (εξ' αρχής με τις αισθήσεις) με όλη τη συμπεριφορά και την πορεία της ζωής. Αυτήν τη διαρκή σχέση πρόσεξα πόσο σημαντική γίνεται, όταν μία νέα βιολογική δυνατότητα επιτρέπει στο ζώο να διατηρεί τα εμπειρικά δεδομένα, να στοχάζεται και να γνωρίζει με την επεξεργασία τους. Μέσα από την εμπειρία πρόσεξα πώς αρχίζει να δημιουργείται μία αντίθεση από τη δυνατότητα αυτής της διατήρησης των αισθητών, από την αυτο-επεξεργασία τους και από το στοχασμό. Αυτή ήταν η αντίθεση ανάμεσα σε μία διάνοια περιορισμένη στα αισθητά, δηλαδή στο πιο άμεσο χωρο-χρονικό περιβάλλον της, όπως του ζώου και σε μία διάνοια, η οποία μπορεί να διατηρεί γνώση αποσπασμένη από τα αισθητά, για μία ευρύτερη χωρο-χρονικά πραγματικότητα από την αισθητή.

Έτσι, με έναν άλλο τρόπο έθετα το ζήτημα για το πού μπορεί να οδηγηθεί η ζωή με τις δυνατότητες των αισθητών και πόσο πιο πολύπλοκη γινόταν με τις δυνατότητες της γνώσης, των διατηρημένων εμπειριών και με το στοχασμό. Η γνώση για την ανεπάρκεια της γνώσης, για την πολυπλοκότη-

² Περισσότερες λεπτομέρειες διασώθηκαν στο τελικό αποτέλεσμα των προσπαθειών και της ανάπτυξης των απόψεών μου, το οποίο εκδόθηκε με τον τίτλο «Η ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ». Ένα πλήθος από τυχαίες και αποσπασματικές διαπιστώσεις στην εμπειρία και ένα πλήθος από ξεχωριστές εξηγήσεις μπορούν ν' αποκαλυφθούν γρήγορα και όχι τυχαία. Μπορούν μέσα από το συσχετισμό λίγων συνοπτικών απόψεων και εννοιών και με τη δυνατότητά μας να γνωρίζουμε τα πράγματα μέσα από την ανακάλυψη σχέσεων και ομοιοτήτων στα πλησιέστερα της εμπειρίας μας. Αυτό επεδίωξα να αποδείξω σ' εκείνο το βιβλίο.

τα των πραγμάτων και για τις συνέπειες της άγνοιας και της πλάνης στη ζωή, αυτή η γνώση δικαιολογούσε από μόνη της μία εσωτερική αναζήτηση, ένα φιλοσοφικό προβληματισμό και μία ηθικό-γνωστική δραστηριότητα, που περιόριζε την επίδραση των αισθητών. Η ζωή στο εδώ και τώρα περιπλεκόταν με τη φαντασία, την ανάμνηση, τη θεωρία και δεν ήταν ανεξάρτητη από την πραγματικότητα που δεν ήταν στις αισθήσεις μας.

Έτσι ξεχώρισα την **ηθική αντίθεση ανάμεσα στον εσωτερικό και στον εξωτερικό προσανατολισμό της διάνοιας**, πώς αλληλοεπηρεάζονται και πώς διαφοροποιείται συνολικά η ζωή από αυτούς τους αντίθετους προσανατολισμούς. Για όλες αυτές τις απόψεις που διαμόρφωνα και για να αναπτύξω μία φιλοσοφία για το νόημα της ζωής δεν ήταν ανάγκη να αναφερθώ στο Θεό και στη θρησκεία, όπως θα το βλέπετε κι εσείς, και γι' αυτό το απόφευγα.

Το απόφευγα για να μην περιπλέξω ένα ζήτημα, για το οποίο έβλεπα πως υπήρχαν πολλές προκαταλήψεις, θεωρίες, η πιο μεγάλη άγνοια και οι πιο εύκολες αμφισβητήσεις. Μετά απ' όταν πίστεψα και αναγνώρισα με τον τρόπο μου, πως υπάρχει μία παγκόσμια Διάνοια ή μία αυτοτελής διανοητική δραστηριότητα την οποία ονομάζουμε Θεό, από τότε δεν ενδιαφερόμουν πολύ για να την αποδείξω. Εξάλλου, έβλεπα ότι δεν θα ήταν εύκολο να αναγνωριστεί μία τέτοια απόδειξη και ότι αντιθέτως θα δημιουργούσε προβλήματα στις άλλες απόψεις μου και πιο εύκολες αμφισβητήσεις. Ενδιαφερόμουν περισσότερο να αποδείξω, ότι **ο εσωτερικός προσανατολισμός της διάνοιας και η φιλοσοφία οδηγεί σε ανώτερη, πιο αξιοποιημένη ζωή, με περισσότερη επίγνωση και με λιγότερα προβλήματα. Και ότι αντιθέτως, η εξωτερική αισθησιοκρατική δραστηριότητα γίνεται για αναρίθμητους λόγους, με μεγάλη άγνοια, με πολλές πλάνες, από τυχαία εμπειρία και με κοινό παρονομαστή την «τυφή» επιβίωση και την εξωτερική (ή έμμεση) αυτο-εξύψωση και όχι την ουσιαστική.**

Είχα διαμορφώσει μία άποψη για το Θεό, ήμουν βέβαιος για την ύπαρξή του και προσπαθούσα να φανταστώ ποιες μπορεί να είναι οι δυνατότητές του. Όμως δεν μπορούσα να πω πολλά για την εσωτερική ποιότητά του ή για τη συμπεριφορά του και δεν τον φανταζόμουν ανθρωποκεντρικά, όπως μία αισθητή μορφή ζωής, με εξωτερικές ιδιότητες και μέσα σε περιβάλλον. Απορούσα όταν άκουγα να μιλάνε για τους σκοπούς του Θεού, για την αντίδρασή του σε δικές μας πράξεις, για τις επιθυμίες του, για τα σημάδια του, για το λόγο του, για τις μεταμορφώσεις του και να τον επικαλούνται σαν φίλο και βοηθό δικό τους ή εχθρό των εχθρών τους. Ούτε καταλάβαινα, γιατί έπρεπε να εξωτερικεύουμε την πίστη μας, τις ευχαριστίες μας, τις προσευχές μας, με τους ίδιους πάντοτε τρόπους, με κοινά αποδεκτούς ή με τους προκαθορισμένους και όλα όσα προβλέπονται από ιερείς και θεϊκές γραφές. Κανένας αφιλοσόφητος δεν είναι σε θέση να έχει άποψη για το ποιος είναι ο Θεός και είναι συνηθισμένο να συγχέουν την πίστη τους στη θρησκεία με την πίστη στην ύπαρξή του.

Για ένα ήμουν 100% βέβαιος: **Το Σύμπαν το οποίο αντιλαμβανόμαστε έμμεσα, ελλιπώς και εξωτερικά είναι αυτοτελές, με μία ποιότητα, άμεσα υπαρκτό και μπορούσαν να του αποδοθούν με ορθολογικό τρόπο μερικά γνωρίσματα, τα οποία το αναδεικνύουν σε Θεό.** Με τίποτε δεν μπορούσα

να πιστέψω τυφλά σε μία άποψη για το Είναι του, για τις αξιώσεις του και για τον προορισμό της ζωής, χωρίς να φθάσω με λογική συνέπεια σε αυτή την άποψη και με αναμφίβολες εμπειρικές προσεγγίσεις.

Ούτε μπορούσα να αποδεχτώ, ότι ο Θεός θα αξίωνε να πιστεύουμε στην ύπαρξή του, χωρίς γνώση και να ζούμε επιπόλαια και με αβάσιμες απόψεις. Γι' αυτό έλεγα: «Πιο πιστοί να είμαστε στην Αλήθεια ακόμα και αν υπάρχει Θεός. Αλλά αν με αυτή την άποψη συμφωνεί και ο Θεός τότε πρέπει να τον εμπιστευθούμε». Από όταν αναγνώρισα την ύπαρξή του με την αρχική σύλληψή μου έλεγα, ότι αν κάποιος αποδείξει πως ο Θεός είναι ατελής, τότε θα τον αναγκάσει ν' αλλάξει την πίστη στον εαυτό του...

ΘΕΟΣ, ΖΩΗ ΚΑΙ ΥΛΗ

Όμως, παράλληλα (με τις σκέψεις γύρω από τον προορισμό και το νόημα της ζωής) ανέπτυσσα με ιδιαίτερη ευχαρίστηση τις αφηρημένες απόψεις μου για την αρχή του Σύμπαντος, για την ουσία των αισθητών πραγμάτων και για να εξηγήσω ορισμένα κοινά φυσικά φαινόμενα. Από εκείνες τις κοσμολογικές απόψεις οδηγήθηκα ξανά – όπως το περίμενα – και εξήγησα τις ίδιες εμπειρικές διαπιστώσεις :

> για την άμεση σχέση της διάνοιας με τη ζωή.* (* Η αισθητικότητα είναι στην ουσία η περιορισμένη -σε εξωτερικές επιδράσεις- διανοητικότητα και όχι το αντίθετό της. Η διάνοια δεν κάνει μόνο με συνειδητό και λογικό τρόπο την αφαίρεση γνωρισμάτων από τις εικόνες και δε δημιουργεί μόνο τις έννοιες των λέξεων. Η αφαίρεση γνωρισμάτων και η περιληπτική άποψη των πραγμάτων ξεκινάνε από τα ίδια τα αισθητηριακά δεδομένα και αυτό δείχνει, ότι οι αισθήσεις είναι νοητικές ενέργειες με "πρώτη ύλη" από έξω της διάνοιας. Τα πρώτα δεδομένα των αισθήσεών μας ήδη είναι αποσπασμένα γνωρίσματα και "σύντομες" απόψεις των πραγμάτων).

> για τη σημασία της Ηθικής με εσωτερικό προσανατολισμό.* (* Η διάνοια αυτενεργεί με το στοχασμό και τη γλώσσα, διατηρεί την εμπειρία, διαμορφώνει απόψεις και αξίες, στρέφει την προσοχή της και με όλη τη γνωστική δραστηριότητά της επηρεάζει και δημιουργεί την εξωτερική συμπεριφορά και τις διαθέσεις. Η ανθρώπινη συμπεριφορά και οι σχέσεις ανάμεσα στους ανθρώπους δεν δημιουργούνται χωρίς άγνοια, πλάνη, παραλογισμό, αδικία, μεροληψία και εγωκεντρισμό. Χρειάζεται μια εσωτερική στροφή της διάνοιας στον εαυτό της, να αναγνωρίσει την άγνοια και τον περιορισμό της).

> για τη σχέση της γνώσης και της άγνοιας με τη συμπεριφορά,

> για τη σχέση του υλικού περιορισμού με το διανοητικό περιορισμό και για την ανάδειξη της αυτογνωσίας.* (* Ο περιορισμός της υλικής και βιολογικής ύπαρξης στο χώρο και στο χρόνο συνδέεται άμεσα με τον περιορισμό της γνώσης (ή της διάνοιας), η οποία αρχίζει με τις αισθήσεις σαν γνώση εξωτερική. Ο καθορισμός και ο επηρεασμός της ζωής μόνο από το εξωτερικό της οδηγεί σε μία ζωή όπως των άλλων ζώων. Δηλαδή σ' έναν περιορισμό της γνώσης, της συμπεριφοράς και των αντιδράσεων στο χώρο και στο χρόνο. Σε έναν καθορισμό της συμπεριφοράς, που γίνεται με

τυχαίο τρόπο, από στιγμή σε στιγμή από τις μεταβολές στα αισθητά. Η ζωή ξεκινάει με ελλείψεις, ατέλειες και διαφορές και αυτά την εξωθούν στην εξωτερική δράση και της δίνουν σχετικό νόημα και δυνατότητες εξέλιξης).

Από τις αναλύσεις των γενικών εννοιών (χωρίς τις ιδιαίτερες γνώσεις για το πώς τα επιμέρους βιολογικά μέρη συγκροτούν ένα φαινόμενο της ζωής), αποκαλύφθηκαν σχέσεις και κοινά στοιχεία ανάμεσα στις έννοιες, που εκφράζονται με διαφορετικές λέξεις, όπως αν αυτές σήμαιναν φαινόμενα τελείως άσχετα μεταξύ τους: Η Ζωή συνδέεται αναπόσπαστα με το φαινόμενο της διάνοιας και με την έννοια της αμεσότητας ή της εσωτερικότητας. Το Σύμπαν είναι επίσης άμεσο, δηλαδή αυτοτελές, χωρίς καμία μεσολάβηση, αλλά συγχρόνως υπάρχει και σχετικά σαν έμμεσο και ελλιπές. **Η έμμεση ύπαρξη συνδέεται με τις έννοιες της εξωτερικότητας και της ύλης**, και χρησιμοποιεί τα δομικά στοιχεία τα οποία πάντοτε μεσολαβούν για την έμμεση δημιουργία. Διάνοια, αμεσότητα και εσωτερικότητα συναντιούνται αναπόσπαστα μεταξύ τους από τη μια πλευρά, και η ύλη, η εμμεσότητα και η εξωτερικότητα συναντιούνται επίσης αναπόσπαστα στην άλλη πλευρά. Έτσι απλά, τα πιο ιδιαίτερα και ανεξήγητα φαινόμενα του Θεού και της ζωής, κατάλαβα ότι αποτελούν φυσικά φαινόμενα που σχετίζονται με τη φύση σαν αυτοτελές σύνολο (Σύμπαν), το οποίο συμμετέχει μόνιμα στις εξελίξεις που γίνονται με τα δομικά στοιχεία (ύλη). **Η Ζωή παρουσιάζεται σαν ένα περιορισμένο φαινόμενο με εσωτερική ύπαρξη και σύνδεση από τον εξωτερικό συνδυασμό των υλικών στοιχείων. Όμως ο εξωτερικός συνδυασμός των υλικών στοιχείων προϋποθέτει την σταθερή παρουσία του Σύνπαντος το οποίο δεν βρίσκεται σε κάποιο περιβάλλον σαν εξωτερικό (Θεός).** Μέχρι σήμερα, πολλοί φιλόσοφοι και επιστήμονες θεωρούν χωρίς την ελάχιστη αμφιβολία, ότι ένα αυτοτελές Σύμπαν καταργεί το Θεό. Αυτή η πλάνη, προέρχεται από την απερισκεπτη άποψη για τη σύνδεση των υλικών πραγμάτων μόνο με εξωτερικό τρόπο και για τα δομικά στοιχεία σαν ανεξάρτητα από την ύπαρξη και την ποιότητα του συνόλου των πραγμάτων.

Τελικά, **η Ηθική του εσωτερικού προσανατολισμού για τη ζωή σχετίζεται άμεσα με την ύπαρξη ενός Θεού, όπως και η αρχή της ζωής.** Όπως σχετίζονται αξεχώριστα, η διάνοια με τη ζωή, η ανεπάρκεια της πρώτης με τις ελλείψεις της δεύτερης, η δημιουργικότητα της πρώτης με τις δυνατότητες της δεύτερης και όπως το σύνθετο σύνολο των πραγμάτων με τα απλούστερα υλικά στοιχεία. **ΑΞΕΧΩΡΙΣΤΑ.**

«Το Σύμπαν δεν είναι απλώς ένα ποσοτικό σύνολο πραγμάτων συνθεμένων από μερικές ουσίες, οι οποίες αλληλοσυνδέονται μόνο έμμεσα, εξωτερικά και εκ των υστέρων, χωρίς να υπάρχει συνοχή και μία κοινή αιτία. (...)

Η έννοια είναι κοινό ή σταθερό γνώρισμα πολλών διαφορετικών αντιλήψεων. Η Συμπαντική Ποιότητα είναι η κοινή Ουσία-Χρόνος, με την οποία υπάρχουν και γίνονται σαν εξωτερικά όλα τα λεγόμενα πράγματα, όσο και αν διαφέρουν. Είναι η επαρκής – άμεση αιτία των πραγμάτων, η πάντοτε προηγούμενη αρχή της ενότητας, της ποιότητας και της συνθετότητας στις έμμεσες αλληλεπιδράσεις των υλικών φορέων.

Τα λεγόμενα πράγματα είναι αυτή η ίδια σχετικά εκ των υστέρων – έμμεσα, ενώ η ίδια υπάρχει ανέκαθεν (εκ των προτέρων) τελειωμένη σαν ουσία με το βασικό γνώρισμα της έννοιας. Με άλλα λόγια, υπάρχει μία κοινή πραγματικότητα, η οποία δεν είναι εξωτερική ή έμμεση και σχετική, αλλά εσωτερική ή άμεση. σ. 219 (...)

Η δυνατότητα των υλικών πραγμάτων να υπάρχουν, δηλαδή ν' αποτελούν σύνθετες ποιότητες, να συνδυάζονται και να διατηρούν σταθερούς τρόπους αλληλοεπηρεασμού, να είναι άμεσα (ή ταυτόχρονα) για τον εαυτό τους, ενώ έμμεσα (και ετερόχρονα) είναι μέρη μέσα στο χρόνο, προϋποθέτει τη σταθερότητα και την αμεσότητα του συνόλου. σ. 241 (...) Οι ποιότητες των πραγμάτων είναι πάντοτε η ποιότητα της άμεσης κοινής πραγματικότητας, η οποία υπάρχει ανέκαθεν μέσα στα όρια μίας μέγιστης στιγμής, ενώ συνεχίζει να γίνεται σαν έμμεση σε σχετικά μικρότερες στιγμές. σ. 265 (...) Και μόνο με τον επιθετικό προσδιορισμό στην έννοια της πραγματικότητας σαν κοινής ή άμεσα αυτοτελούς, η έννοια του Θεού προσεγγίζεται μέσα από διαφορετικές και αφηρημένες εκφράσεις». σ. 228

Επειδή η Παγκόσμια Διάνοια δεν βρίσκεται σε ένα ξεχωριστό μέρος, σε κάποια περιορισμένη θέση του χώρου ή σε μία στιγμή του χρόνου, μπορούμε να διαπιστώσουμε την ύπαρξή της μέσα από πολλές εμπειρίες και πολύ πιο εύκολα απ' όσο πολλά εξωτερικά πράγματα. Η δυνατότητα να γνωρίσουμε έτσι εύκολα και με λίγους στοχασμούς αν υπάρχει ο Θεός, δεν είναι μία παράδοξη διαπίστωση. Από το πολύ μακρινό παρελθόν, η ύπαρξή του έχει υποστηριχθεί με πολλές απόψεις, όπως και η ανυπαρξία του. Γνωστοί Ευρωπαίοι φιλόσοφοι, όπως ο Ντεκάρτ, ο Λοκ, ο Μπέρκλεϋ, ο Σπινόζα και ο Χέγκελ θεωρούσαν ότι αυτή ήταν από τις πιο εύκολες ανακαλύψεις. Ειδικά οι δύο τελευταίοι προσέγγισαν πολύ κοντά στην αληθινή έννοια του Θεού παράλληλα με τις απαντήσεις τους στα βασικά ζητήματα για την αρχή των πραγμάτων, για τη σημασία της ύλης και τη σχέση της ύλης με τη Ζωή και με το Θεό.

«Το πρόβλημα να γνωρίσουμε αν υπάρχει Θεός, τι είναι η ζωή και αν η ζωή τελειώνει θα ήταν οριστικά άλυτο και άσκοπο να το θέτουμε, αν ο Θεός και η αρχή της ζωής ήταν έξω από την πραγματικότητα (μέρος της οποίας είμαστε, αντιλαμβανόμαστε και γνωρίζουμε σαν μέρη) ή αν η πραγματικότητα ήταν κάτι απροσδιόριστο. σ. 315 (...) Όμως, το ζήτημα για την ύπαρξη του Θεού είναι άμεσα συνδεδεμένο με το ζήτημα για την αρχή της ζωής (δηλ. η συνολική αμεσότητα με την αμεσότητα σαν μέρος στο χρόνο). Η εμπιότητα σαν έμμεσο αποτέλεσμα ενός υλικού συνδυασμού θα παρέμενε ανεξήγητη, όπως και η έλλειψη εμπιότητας πριν από το συνδυασμό των ουσιών. Η έννοια της αμεσότητας θα ήταν αποκομμένη από αυτήν της εμπιότητας. σ. 237 (...)

Με την πιο αφηρημένη έννοιά της η διανοητική δραστηριότητα και η εμπιότητα είναι αμεσότητα, εσωτερικότητα, σταθερότητα στους τρόπους αλληλοεπηρεασμού ή ταυτόχρονος αυτοπροσδιορισμός. σ. 242 (...)

Ο εσωτερικός κόσμος με την ποιότητα και τις δυνατότητές του είναι σχετικά έμμεσα μέσα στο χρόνο και ανάμεσα στα άλλα πράγματα, το σύνολο των υλικών φορέων με τις αλληλεπιδράσεις τους. σ. 277 (...)

Αν η πραγματικότητα σαν σύνολο δεν ήταν άμεσα από τον εαυτό της σαν ανεξάρτητη και αυτοκαθορισμένη ύπαρξη, τότε θα ήταν αδύνατη η σταθερότητα, η ενότητα, η συνέχεια και η ποιότητα μέσα στην υλο-εξωτερική δραστηριότητα και επομένως κάθε διανοητική εξέλιξη μέσα στο χρόνο. σ. 388 (...)

Η αμεσότητα, η σταθερότητα και η ενότητα της Συμπαντικής Ποιότητας υπάρχει σχετικά έμμεσα και εξωτερικά μέσα στο χρόνο και όλα τα λεγόμενα πράγματα είναι μερικοί από τους τρόπους, με τους οποίους είναι μόνο άμεσα και ανέκαθεν το Κοινό Σύνολο. σ. 242 (...)

Το Σύμπαν δεν υπάρχει τυχαία και αδικαιολόγητα, δεν είναι μία ατέλεια της ανυπαρξίας ούτε χωρίς μία επαρκή αιτία, γιατί είναι άμεσα μόνο από και για τον εαυτό του. Οι ποιότητες των πραγμάτων και οι τρόποι του αλληλοεπηρεασμού τους είναι πάντοτε η ποιότητα της άμεσης, κοινής και αυτοτελούς πραγματικότητας, η οποία συνεχίζει ανέκαθεν να γίνεται έμμεσα σε σχετικά μικρότερες στιγμές, ενώ αυτή υπάρχει ανέκαθεν τελειοποιημένη μέσα στα όρια μίας ευρύτερης στιγμής. σ. 336 (...)

Δεν είναι τα λεγόμενα μέρη ή τα απλά υλικά στοιχεία που διαμορφώνουν με τις αλλαγές, τους συνδυασμούς και με τις έμμεσες – εξωτερικές αλληλεπιδράσεις τους ένα διαφορετικό και ασταθές σύνολο πραγμάτων». σ. 242 Αντιθέτως, ανέκαθεν υπάρχει ένα κοινό σύνολο με σταθεροποιημένη ποιότητα και αυτή αποτελεί την αδημιούργητη αρχή των σχετικών πραγμάτων μέσα στο χώρο και στο χρόνο.

«Η απόδειξη της ύπαρξης του Θεού και η διανοητική αρχή της ζωής ή της εσωτερικότητας για την εμπειρική επιστήμη θα είναι η ταυτότητα του χρόνου με το χώρο και η αφηρημένη σταθερότητα του Σύμπαντος, δηλαδή η ανούσια αμεσότητα. σ. 221 (...) Μπορούμε να δούμε τον κόσμο με δύο αντίθετους τρόπους: σε εξέλιξη ή σταθερό, σαν αφηρημένη, εξωκαθορισμένη και τυχαία υλική ύπαρξη ή σαν συνολική ποιότητα άμεσα αυτοκαθορισμένη. Είναι και οι δύο αληθινόι». σ. 337

Η ύλη είναι η σχετική αρχή της συνθετότητας, είναι ο φορέας διαμέσου του οποίου τα πράγματα μπορούν και αρχίζουν να υπάρχουν σαν εξωτερικά ανάμεσα στα άλλα, ενώ η ίδια δεν υπάρχει εξωτερικά ως προς το σύνολο των λεγόμενων πραγμάτων ούτε πριν από κάθε ποιότητα πραγμάτων. Η λεγόμενη ύλη είναι οι φορείς της έμμεσης αλληλεπίδρασης και διαμόρφωσης των πιο σύνθετων πραγμάτων είναι η πραγματικότητα με την πιο αφηρημένη ποιότητά της. Είναι η σχετική πρώτη πραγματικότητα μέσα στο ποιοτικό σύνολό της, είναι μία σχετική έλλειψη ποιότητας και πραγματικότητας μέσα στο τελειωμένο σύνολο της πραγματικότητας, μία σχετική-εξωτερική αρχή του Χρόνου μέσα στον συνολικό Χρόνο στον οποίο υπάρχει το τέλειο Σύμπαν.

Η ύλη, χωρίς μία προηγούμενη ποιότητα πραγμάτων ή χωρίς καμία προηγούμενη διαμόρφωσή της σε ποιότητες θα παρέμενε για πάντα απλή και τυχαία εξωκαθορισμένη ύλη, χωρίς τη δυνατότητα να δημιουργήσει σταθερούς τρόπους σύνδεσης (σ. 169, 141, 203, 292). Την άμεση και αυτοτελή ποιότητα του συνόλου της πραγματικότητας, την οποία αντιλαμβανόμαστε και γνωρίζουμε έμμεσα – εξωτερικά και αποσπασματικά σαν μέρη στο χώρο και στο χρόνο, την ονομάζουμε Σύμπαν.

Εξήγησα και απέδειξα με τον ευστοχότερο και το συντομότερο δυνατό τρόπο, ότι το ζήτημα για την ύπαρξη του Θεού είναι αξεχώριστο από εκείνο για την αρχή της ζωής. Αυτό πάλι το επέτυχα, γιατί και τα δύο παραπάνω σημαντικά ζητήματα συνδέονται άμεσα με το βασικό ζήτημα για την αρχή του Σύμπαντος, για το οποίο ανάπτυσσα μακροχρόνια μία θεωρία, επεξεργαζόμενος τις πιο αφηρημένες έννοιες. Για να παρακολουθήσει κάποιος και να καταλάβει καλά την εξήγηση για την ύπαρξη του Θεού, για την αρχή της ζωής, τι σημαίνει αυτή η αρχή και ποια η σχέση της ζωής με το Θεό, θα πρέπει πρώτα να καταλάβει την κοσμολογική θεωρία για το Σύμπαν και δυστυχώς αυτό δεν μπορεί να γίνει περισσότερο από αυτές εδώ τις σελίδες.

Να σκεφτούμε την περίπτωση, ο Θεός να είναι η ψυχική-εσωτερική πλευρά του Σύμπαντος, μέρος του οποίου εμφανίζεται μέσα στο χρόνο (σαν ατελής και περιορισμένος) με τη σχετική εξέλιξη της ύλης! Σε αυτή την περίπτωση, δεν θα είναι αδύνατο να αποδειχθεί η ύπαρξη του Θεού στον επίσημο χώρο των επιστημών, μέσα από την ανάπτυξη της αστροφυσικής και της μοριακής βιολογίας. Όπως, υποστηρίζω άλλωστε, η παρουσία της ζωής είναι ένα δυσεξήγητο φαινόμενο, όσο και ο ρόλος του Θεού και η εμφάνιση της πρέπει να σχετίζεται άμεσα με την ύπαρξη μιας εσω-διανοητικής πλευράς του Σύμπαντος.

ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΕΞΗΓΟΥΝΤΑΙ “ΠΑΚΕΤΟ”

Επεξεργαζόμουν ξεχωριστά μία **ενιαία θεωρία για το χρόνο, το χώρο και την ύλη** με κεντρική άποψη τη σταθερότητα του συνόλου των υλικών πραγμάτων στο σύνολο ενός και του ίδιου Χρόνου. Γι’ αυτό, μετά από μερικά χρόνια ανάπτυξης, το καλοκαίρι του 1995, την ξεχωριστή αυτή θεωρία την ονόμασα με τον εύστοχο ειδικό τίτλο «*Θεωρία του Τελειωμένου Χρόνου*». Από την ανάπτυξη των απόψεων για την αρχή του Σύμπαντος οδηγήθηκα στις εξηγήσεις για τα άλλα βασικά ζητήματα περί της ύπαρξης του Θεού και της αρχής της ζωής. Εάν αυτές τις εξηγήσεις τις συμπεριλάβουμε στην ίδια διατύπωση, τότε η θεωρία γίνεται **ενιαία για το χρόνο, το χώρο, την ύλη και τη διάνοια**, όπως έχω βάλει για υπότιτλο (στο βιβλίο *Η Θεολογία της Επιστήμης*, εκδόσεις Δωδώνη, ©2000, ISBN 960-385-019-5).

Μετά από τρία χρόνια (1998), όταν ετοιμαζόμουν να δώσω το χειρόγραφο βιβλίο για φωτοτυπίες και για τύπωμα στον εκδοτικό οίκο, επιχείρησα τότε για μία ακόμα φορά να εμπλέξω και να ερμηνεύσω στη βάση της δικής μου κεντρικής άποψης ορισμένα γνωστά φυσικά φαινόμενα και παρατηρήσεις από το χώρο της νεότερης φυσικής και να αναζητήσω θεωρητικά τις σχέσεις που έχουν μεταξύ τους. Φαινόμενα όπως η βαρύτητα, η ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία, η ασυνέχεια στη μεταβίβαση της ενέργειας, η σχέση ενέργειας-ύλης, η ύπαρξη των πολλών γαλαξιών, η Μεγάλη Έκρηξη, ορισμένες απλές εξισώσεις και τα νεότερα δεδομένα από το χώρο της φυσικής.

Οι αφηρημένες έννοιες με τις οποίες διατύπωνα τη θεωρία μου για το Σύμπαν, μου αποκάλυπταν απρόσμενα πολλές σχέσεις στις έννοιες και στις εμπειρικές ανακαλύψεις εκείνου του ειδικού χώρου. Τότε μπόρεσα να αναπτύξω και να εξηγήσω ακόμα περισσότερο την ενιαία θεωρία μου για το χρόνο, το χώρο και την ύλη και ο ειδικός τίτλος «*Θεωρία του Τελειωμένου Χρόνου*» συμπληρώθηκε πολύ εύστοχα και επεξηγηματικά αλλά τότε διστακτικά : «*και της σχετικότητας της ενέργειας*». Από την προσπάθεια αποσαφήνισης που ακολούθησε μετά την έκδοση της πραγματείας μου, την ονομάζω και «**Θεωρία του Ολοκληρωμένου ή του Ταυτόχρονου Σύμπαντος**».

Η προσωπική προσπάθεια να αναμιχθεί η φυσική με τη φιλοσοφία και να αναζητηθούν απαντήσεις στα ερωτήματα της πρώτης, η προσπάθεια αυτή γινόταν ανέκαθεν με ενδιαφέρον και με ευχαρίστηση. Στη μακροχρόνια διαμόρφωση της φιλοσοφικής ερμηνείας της φύσης, χρησιμοποιούσα και επεξεργαζόμουν κατά κόρο έννοιες όπως η κίνηση, ο χρόνος, η ενέργεια, η ύλη, η απόσταση, οι οποίες ήταν καλά ριζωμένες στο χώρο της φυσικής. Όμως, η ιδιαίτερα κακή σχέση μου με τα μαθηματικά περιόριζε την προσπάθεια στην παρατήρηση, στην ερμηνεία και στην κατανόηση των φαινομένων, χωρίς τον υπολογισμό των μεγεθών και την εφαρμογή των τύπων, όπως το επιχείρησα πολλά χρόνια αργότερα.

Η θεωρία που διατύπωσα εξηγεί με τον ίδιο τρόπο και **συσχετισμένα πολλά διαφορετικά και σημαντικά ζητήματα, τα οποία υπήρξαν συμπτωματικά το ίδιο δυσεπίλυτα και άμεσα εξαρτημένα στο χώρο της φιλοσοφίας**. Αυτό δεν είναι τυχαίο, όπως εξήγησα και είναι αξιοπρόσεκτο. Οι απόψεις που διαμόρφωσα γύρω από τα βασικά ζητήματα της φιλοσοφίας και όπως τα συσχέτισα ορθολογικά θέτουν πάνω σε νέα βάση αυτά τα μεγάλα ζητήματα. Ακόμα και η έννοια του όρου «γνώση» αναθεωρήθηκε και αναδεικνύεται με μεγαλύτερη σημασία, (αφού η γνώση συνδέθηκε με τη δυνατότητα της αφαίρεσης που γίνεται όχι μόνο μέσα στην ανθρώπινη σκέψη, αλλά από τις ίδιες τις αισθήσεις και από την ίδια την ύλη, που βρίσκεται σαν έλλειψη πραγματικότητας μέσα στην ολοκληρωμένη πραγματικότητα του **ά-μεσου** Σύμπαντος). Ανακαλύφθηκαν σχέσεις ταυτότητας ανάμεσα στη γνωστική δραστηριότητα, στην εσωτερικότητα, στην αρχή της ζωής, στην αισθητικότητα και στη σταθερότητα του άμεσου και αυτοτελούς Σύμπαντος, Επίσης φανερώθηκαν σχέσεις μεταξύ της ταυτόχρονης παρουσίας του Σύμπαντος, του "κενού" χώρου και του συγχρονισμού των υλικών στοιχείων, που δημιουργούν το εσωτερικό φαινόμενο (την αμεσότητα) της ζωής. Συγχρόνως, επεξηγήθηκε η δυνατότητα της έμμεσης αλληλεπίδρασης μέσα στο χρόνο, δηλαδή της εξωτερικότητας και η σχετική αρχή του Χρόνου με τους υλικούς φορείς.

Τα ερωτήματα: Γιατί αρχίζει η ζωή; Ποια η σχέση της με την ύλη; Τι είναι η ύλη και τι η ζωή; Έχει αρχή δημιουργίας το σύνολο της ύλης; Υπάρχει Θεός και ποια η σχέση του με τη ζωή και με τον υλικό κόσμο; Αυτά τα βασικά ερωτήματα δεν μπορούν να απαντηθούν και να εξηγηθούν με συνέπεια σαν άσχετα το ένα από το άλλο.

«Ο αποπροσανατολισμός και ο διχασμός της φιλοσοφίας ως τώρα σχετίζεται με το κοινό λάθος των φιλοσόφων να θεωρούν τη ζωή και το χρόνο σα μία ακόμα ουσία ή σαν ποιότητα διαφορετική από την ουσία των πραγμάτων. Με συνέπεια ν' αντιπαραθέτουν τη γενική έννοια της ουσίας με αυτήν της διάνοιας – δηλ. την έμμεση και την άμεση ύπαρξη – και μετά να διαφωνούν ως προς τη χρονική στιγμή της δημιουργίας τους και ως προς την ουσιαστικότητα του. Η διαβεβαίωση για την προτεραιότητα της ύπαρξης του ενός από το άλλο είναι εξίσου αδιέξοδη και στις δύο θεωρήσεις». σ. 294

Στη θεωρία του Τελειωμένου Συνολικού Χρόνου, εκτός από τα ξεχωριστά συμπεράσματα, την ενιαία αιτιολόγηση πολλών διαφορετικών φαινομένων και τις διαπιστώσεις ορισμένων σχέσεών τους, αποδεικνύεται η βασική κοσμολογική άποψή μου για τη σταθερότητα του Σύμπαντος. Αυτή η άποψη βρίσκεται σε αντίθεση με τη διαδεδομένη και πιο αναγνωρισμένη θεωρία των τελευταίων δεκαετιών, της Μεγάλης Έκρηξης. **Το Σύμπαν (στο σύνολό του) δεν ξεκίνησε από κάποια Μεγάλη Έκρηξη, αντιθέτως υπήρχε ανέκαθεν και ήταν το ίδιο!** Όπως έχω εξηγήσει, **ο σχετικός χρόνος δεν αποκλείει να υπάρξει ένας κοινός.** Παρόμοια, όπως οι διαφορετικές απόψεις ενός πράγματος δεν προέρχονται κατ' ανάγκη από τη δική του αστάθεια και δεν αποκλείουν την περίπτωση, το πράγμα αυτό να είναι συγχρόνως με πολλούς τρόπους και με όλες τις διαφορετικές απόψεις, που εμείς προσέχουμε σε διαφορετικές στιγμές, από διαφορετικές θέσεις και με διαφορετικό τρόπο.

Πρέπει να παραδεχτώ, ότι η διατύπωσή της δεν ανέμενα να είναι τόσο πολύ δυσνόητη και ασαφής, όπως διαπίστωσα από την άποψη όσων προσπάθησαν με μία ανάγνωση να την καταλάβουν. Σαν εμπνευστής αυτής της θεωρίας και με την μακροχρόνια επεξεργασία της είναι φυσικό να έχω υπερβολική εξοικείωση μαζί της. Πρέπει να ομολογήσω, ότι υπερεκτίμησα την ευστοχία των διατυπώσεών μου και το επίπεδο ανάπτυξης που βρισκόταν. Πάντως, πέραν αυτής της δυσκολίας στην κατανόηση, η οποία οφείλεται εγγενώς στα ίδια τα ζητήματα και μετά στη δική μου επανάπαυση στον άκαμπτο τρόπο διατύπωσης, επιμένω να ισχυρίζομαι, ότι η κοσμολογική θεωρία που έχω διατυπώσει, ίσως να μην είναι η συνεπέστερη, όμως είναι η πληρέστερη και από τις απλούστερες -σε επίπεδο εννοιών- από όσες έχουμε γνωρίσει. Αν υστερεί σε κάποια σημεία, αυτό οφείλεται σε ελλείψεις στην ανάπτυξή της και στη διατύπωσή της. Δεν οφείλεται σε λάθη των βασικών θέσεων, δεν οδηγεί σε αδιέξοδα, ενώ αντιθέτως συμπίπτει με εμπειρικές και επιστημονικές διαπιστώσεις. Σύντομα, όταν θα πρέπει να περιγράψουν και να εξηγήσουν την αρχή και την ουσία των πραγμάτων με τις απλούστερες εκφράσεις, περιληπτικά, χωρίς μαθηματικά και μαγικές διαστάσεις, δεν θα βρουν πιο εύστοχο και πιο γρήγορο τρόπο να το κάνουν.

Ένα Σύμπαν «άπειρα μικρό», με «μηδενικές διαστάσεις», με «άπειρη θερμοκρασία, πίεση και πυκνότητα», με κάποιον ανεξήγητο τρόπο δημιουργείται από μία συμπυκνωμένη ποσότητα ενέργειας. Από το τίποτε αρχίζει να υπάρχει ο χρόνος και ο χώρος και να δημιουργείται ποιότητα και μορφή από τυχαίες και ανεξήγητες ποσοτικές αλληλεπιδράσεις. Αυτή είναι η πασί-

γνωστη κοσμολογική θεωρία της Μεγάλης Έκρηξης την οποία διατυπώνουν με μαθηματικά, αλλά με τη στενόμυαλη περιφρόνηση προς τη φιλοσοφική ανάλυση και το συσχετισμό των γενικών εννοιών, τις οποίες ωστόσο χρησιμοποιούν με υπερβολική άνεση για να υπερβούν την προσγειωμένη εμπειρία τους. Παρά τα αδιέξοδα και τις αντιφάσεις, η φιλοδοξία υπερέχει της αξιοπιστίας τους και του θάρρους ν' αμφισβητήσουν!

Από την άλλη, έχουμε μια θεωρία διατυπωμένη με τις πιο κοινές έννοιες του κόσμου και εδώ χωρίς αριθμητικές σχέσεις. Εξηγεί και συμπεραίνει ένα μεγάλο αριθμό φαινομένων και τι σύμπτωση, μπορεί να τα περιγράψει με λίγες και τις ίδιες λέξεις! Χωρίς να μεταθέσει το πρόβλημα στο άπειρο, σε αποκομμένους κόσμους ή στην προσωπική επιθυμία ξεκινάει από τη λογική αρχή ενός Σύμπαντος αυτοτελούς, το οποίο προϋπήρχε ανέκαθεν με μια σταθερή ποιότητα και όχι από το μηδέν ούτε μόνο σαν ποσότητα. Συνταυτίζει το Σύμπαν με τον «τελειωμένο» χρόνο και προκύπτει το πρόβλημα της συνύπαρξης του ταυτόχρονου με το ετερόχρονο, της σταθερότητας με την αλλαγή και της ύπαρξης της ενέργειας. Από την πιο πέρα λογική ανάλυση, προκύπτει μόνιμη αλληλεπίδραση μεταξύ του κενού χώρου και του παρόντος υλικού σύμπαντος, σε μικροσκοπικές διαστάσεις. Ποιο από τα δύο προβλήματα είναι πιο λογικό και πιο πιθανό να επιλυθεί εύστοχα; Ποιο έχει διατυπωθεί πιο σωστά και λογικά; Ακόμα και αν αγνοούσαμε τη σωστή φυσική ερμηνεία, η περίπτωση της δημιουργίας όλου του κόσμου και του χώρου από έναν άλλο τελείως διαφορετικό κόσμο ή από κάποιο Θεό φαίνεται πιο δυσεπίλυτη για το χώρο της επιστήμης.

